

De wijsheid van de ziel

Familieopstellingen bij ziekte

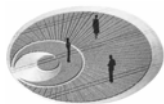
Eelco de Geus

Een jonge vrouw stelt in een seminar familieopstellingen de vraag, of ze haar allergie naar voren mag brengen als thema. Bij navraag blijkt dat ze allergisch is voor zonlicht, wat verregaande gevolgen voor haar heeft: ze moet haar huid voortdurend bedekken en binnenshuis blijven op zonnige dagen. We besluiten haarzelf en de allergie op te stellen. Als ze representanten uit de groep heeft gekozen, stelt ze de plaatsvervanger voor haarzelf in de ruimte op, en de plaatsvervanger voor de allergie vlak daarachter, kijkend naar de rug van de ander. Ik vraag haar te gaan zitten en vraag de representanten zeer nauwkeurig en langzaam hun innerlijke bewegingen te volgen. Er ontstaat een bijzonder beeld: de allergie begint langzaam te bewegen om de vrouw heen, opdat ze in het zicht komt, maar elke keer als dat dreigt te gebeuren draait de vrouw zich weg. De allergie zoekt naar nieuwe mogelijkheden, maar de vrouw blijft zich weg bewegen. Bij navraag rapporteert de representant van de allergie: 'ik wil door haar gezien worden, maar ze weigert'. De representant van de vrouw zegt: 'ik wil voorkomen dat ik haar zie, ik ben gespannen en bang'. Ik vraag aan de vrouw, die toekijkt, wie of wat in haar familie niet gezien werd of niet gezien mocht worden. Ze vertelt dat haar moeder voor haar huwelijk een buitenechtelijk kind had, dat door de familie niet geaccepteerd werd. Het kind werd ondergebracht in een pleeggezin en de schande die over de familie en de moeder lag kwam nooit meer ter sprake. De moeder trouwde een andere man en kreeg drie kinderen, waaronder deze vrouw. Haar buitenechtelijke halfzusje had ze nooit gezien, en pas toen ze in de puberleefstijd kwam hoorde ze voor het eerst over haar bestaan. Op het moment dat hierover gesproken wordt, raakt de representant van de allergie duidelijk geëmotioneerd. Ik stel een representant voor de halfzuster op. De allergie wil onmiddellijk naast haar gaan staan. Dan stel ik ook iemand voor de moeder van de beide kinderen op. Deze sluit haar ogen en zegt dat ze niet kan kijken. Als ze uiteindelijk toch kijkt krijgt ze het eerst erg warm en is daarna diep ontroerd. Daarna omhelst ze haar oudste dochter langdurig en huilt. Dan zegt tegen de tweede dochter: 'Kijk, dit is mijn eerste dochter. Ze is jouw oudere zus. Ik heb haar zo gemist. Kijk naar haar. Nu mag ze gezien worden. Nu mag het gezien worden.' Inmiddels heb ik de representant van de vrouw gevraagd te gaan zitten en neemt de vrouw zelf haar plek in de opstelling in. Ze is hevig geëmotioneerd als ze haar halfzuster eerst aankijkt en dan omhelst. Ondertussen vraag ik aan de representant van de allergie hoe het haar vergaat; ze voelt zich opgelucht, blij en zegt: 'nu kan ik me terugtrekken'.

Twee maanden na het seminar schrijft de vrouw me een brief. Haar allergie is aanzienlijk verbeterd, en haar huid minder geïrriteerd als ze zich in de zon begeeft. Als het licht fel is, stelt ze zich voor dat ze hand in hand met haar halfzuster loopt, haar aankijkt en zegt; 'ik zie je, en iedereen mag je zien'. Die zinnen zijn een enorme steun voor haar.

Wellicht zijn symptomen van ziekte boodschappers van de ziel. Vertellen ze ons van diepe onbewuste bewegingen en stromingen, waarover we geen besturing hebben. Tonen ze ons een groter verband, en zijn ze ons goed gezind als we ze als zodanig erkennen, eren en een juiste plaats geven.

In familieopstellingen lijken ziektesymptomen vaak gerelateerd aan anderen in onze familie, mensen die eerder kwamen die niet gezien of erkend waren, die onrecht is aangedaan of die buitengesloten werden. Heel vaak is de pijn, schaamte en schuld die samenging met een dergelijk onrecht de oorzaak van het feit dat degenen die het aanging het niet konden erkennen, niet konden aanvaarden, niet konden 'aanzien'. Het zijn dan de nakomelingen die diep in het onbewuste de symptomen dragen die de waarheid alsnog aan het licht trachten te brengen.

Een andere dynamiek die de familieopstellingen ons tonen, is de loyaliteit die bepaalde ziekte symptomen weerspiegelen; loyaliteit naar anderen in de familie, die zelf ziek waren, die geen gezond of vervuld leven konden leven, die wellicht vroeg stierven, of die op een andere manier een zwaar lot hadden. Dan tonen veel symptomen een diepe beweging in de ziel die zegt: 'ik zal het niet beter hebben dan jij' of sterker nog: 'ik draag het voor jou' of 'ik volg je'. Dit zijn diep onbewuste pogingen van de kinderziel om het evenwicht in de familie te herstellen en zich in blinde liefde op te offeren voor het welzijn van anderen.

Een vrouw vertelt in een seminar dat ze een grote angst heeft voor kanker. Haar beide ouders zijn overleden aan kanker, zelf heeft ze kanker gehad en twee van haar zusters hebben ook kanker gehad. Hoewel ze op dit moment gezond is, vreest ze voor de toekomst. Ik stel haarzelf op en een representant van de kanker in de familie, tegenover elkaar op enige afstand. Na enige tijd vraag ik aan beiden hoe ze zich voelen en het is onmiskenbaar; er is zichtbare liefde tussen hen. Dan stel ik beide ouders op aan de zijde van de kanker. De vrouw is erg geraakt en ze omhelst haar ouders, terwijl de kanker rustig en tevreden toekijkt. Dan vraag ik haar de kanker en haar ouders aan te kijken, voor hen te buigen en te zeggen: 'ik stem toe'. Daarna zegt ze tegen alle drie: 'Wees vriendelijk, voor mij en mijn kinderen, als ik me omdraai naar het leven. En als het tijd is kom ik ook'. Beide ouders en ook de kanker zeggen dat ze niets liever hebben dan dat. Dan kan de vrouw zich langzaam omdraaien en haar blik naar het leven en haar kinderen richten.

Deze vrouw vertelde me een paar weken later, dat ze zich bevrijd voelt van haar angst, wat voor haar niet betekent dat ze niet ziek zou kunnen worden. Ze voelt zich echter meer in overeenstemming met wat er is en van daaruit verbonden met een innerlijke rust.

In onze verbinding naar anderen, naar onze familieleden, meten we onbewust af hoeveel geluk ons ten deel mag vallen, temidden van het ongeluk van anderen die ons dierbaar zijn en aan wie we loyaal zijn. In eerste instantie zijn dat onze ouders en voorouders. Soms is ons lijden en onze ziekte een onbewuste poging om ons loyaal te tonen naar het noodlot van anderen. Die loyaliteit geeft ons onbewust een gevoel van verbondenheid en onschuld. Gezondheid en geluk betekent dan dat we ons onderscheiden van degenen die we liefhebben en gaat gepaard met een gevoel van schuld.

Het zijn deze dynamieken, stromingen en bewegingen die diep in onze ziel werkzaam lijken te zijn. Ze dragen bij aan onze ziekte en aan onze gezondheid en ze komen aan het licht in het opstellingswerk. Dit maakt ons mogelijk onze verbinding met anderen en het verleden van onze familie te erkennen en te achten en geeft ons de mogelijkheid ervoor te buigen, ermee in te stemmen, en het vervolgens als steunende kracht in onze achtergrond aan te nemen.

Nu zou het kunnen lijken alsof hiermee de wortels van ziekte blootgelegd worden en worden we verleid om ons vast te klampen aan de familieopstelling als belangrijke methode ter genezing van ziekte. Op dat moment is bescheidenheid en terughoudendheid echter noodzakelijk. Ziekte toont zich op vele wijzen. Soms toont ze een beweging naar het leven en soms naar de dood. Soms vraagt ze om erkenning en soms laat ze zich niet kennen. Het ligt niet in onze macht om dat te beïnvloeden, noch om erover te oordelen. In die zin zijn de bewegingen van ziekte groter dan ons en voegen we ons terecht naar de reguliere medische behandelingsmethoden die we kennen. Familieopstellingen belichten daarin slechts één aspect, te weten de systeemdynamische onderstroom waarin ziekte gedijt. Het in de ogen zien daarvan en de overgave daaraan kan een ondersteuning zijn voor het herstel van de natuurlijke stroom van leven, waar die zich dan ook heen wil bewegen.